

БОРИС АПРИЛОВ

ЗАМЪКЪТ КРАЙ ЕЗЕРОТО

Едва ли би могъл да определи хрумването си като любопитство, по-скоро му приличаше на предизвикателство. Туй предизвикателство не се породило у него невинно, а мъчително; след като прониза тъканта на равновесието му, то го прикова към волана. Държеше волана и направляваше, но все още се двоумеше – да измине ли тия стотина километра натам и насам, да ги извърти ли за тоя, дето духа, по мокър асфалт и непрестанен дъжд, освен това – да направи ли опит да вземе и Соня; не дай си боже да се съгласи, тогава екскурзията ще се окаже забележителна. Без да му мисли повече, сви в улицата и паркира пред “Техноекспорт” с тайната надежда, че тъкмо днес тя няма да намери сили за съпротива.

В светлата си килия, сред опушеното стъкло и алуминия, Соня Димова приличаше на кукла от порцелан и коприна. Тя вдигна глава от преводите си и тогава Стоян Белев за първи път видя очите ѝ зад кристално прозрачни очила. Преди да се усмихне и да изрази не без основание учудването си, Соня Димова почти незабелязано смъкна очилата – неимоверна сръчност на ръката, – на него му се стори, че се намира пред илюзионист, ирисите ѝ грейнаха с познатата му метафизична смес от зелено и синьо.

– Какви са тия шеги? – На входа сякаш не беше той, а призрак. Тя погледна часовника си. – Нещо да се е случило?

– Единственото, което би могло да се случи, е да зарежеш работата.

– Има цял час – осведоми го тя.

– Докажи, че си авантюрист.

– С колата ли си?

– Не си намирам място в този дъжд.

– Не го усещам. – Соня Димова прибираще книгата в бюрото. – Край мен всички са потиснати, някои твърдят, че дъждът ги е смазал, разтворил и ги е отнесъл в каналите.

– Шефът няма ли да те търси?

– Мен не ме търсят, аз съм винаги в графика си. – Преди да облече шлифера си от ръцете на Белев, тя за втори път погледна часовника. – Какво те е прихванало?

Струите се стичаха. Чистачките се трудеха усърдно. Вярна на себе си, Соня Димова, кой знае защо, ги възприе като дребни извънземни същества, които дращят по стъклото с молба да ги приютят на сухо. Стоян Белев бе поставил чадъра ѝ на задната седалка. Сега ѝ помагаше да съблече шлифера. Соня сгъна дрехата и я положи до чадъра. Повече проблеми нямаха, оставаше им да се измъкнат по оживените улици до околовръстното шосе. От тялото на спътничката му бавно се отдели дискретното ухание на липов цвят, което шофиращият познаваше. С крайчеца на погледа си той зърна хладната порцеланова пустиня на кожата ѝ, шията, лицевите форми, охлювите на ушите и по неосъзнат според него критерий те го отнесоха към древното съвършенство на източните ваяния.

– Все още ли съм “лар пур лар”?

Не знаеше къде да дири подобие на усмивката ѝ, до него седеше труден човек, сфинкс или масон, но с гърдите на Клеопатра.

– И още ли си на мнение, че като жена съм сбъркана?

На Околовръстното срещу тях се втурнаха летящи динозаври-тирове. Наводненият пейзаж тежеше злоецо над асфалта, отстоянията между предметите и масивите бяха лъжливи – някъде скъсени, другаде удължени – всичко видимо, което се

побираше в предното стъкло на колата, приличаше на скапан морфинист в очакване на дозата си.

– Не си лишен от душевна изтънченост. – Соня Димова запали цигара и откряна леко стъклото, но то се оказа на по-ветрената страна и побърза да го затвори. – Никога не съм чувала за този замък.

Стоян Белев откряна своето стъкло и тя му благодари.

– Ще го видиш – отвърна Стоян Белев. – Стои край езерото и често ме безпокои. Понякога ме повиква, тръгвал съм и нощем да го зърна, да, има такива случаи, поне един – трябваше да се приближа на няколко метра, не различавах никакво очертание в полунощната тъмнина, преодолях последните метри и го пипнах.

– Това те издига в очите ми.

– Че го пипнах ли?

– Достатъчно е само, че те повиква и тръгваш, както сега, но защо взе и мен?

– Знам ли! – Помълча известно време, навярно не е имал намерение да отговори. – Не виждаш ли какъв дъжд?

Отбиха се по шосето за планината и зърнаха сивите облаци на цъфналите череша. Пътят се стесни, още по-нататък асфалтът се прибра в най-тясното си русло между два бордюра. По дясната страна на дефилето отсечените заради пътя скали им се зъбеха. Подгизнали неустойчиви скални маси падаха и се разбиваха върху платното. Трябваше да спират, да се оглеждат, на един завой шофирацията слезе от колата и се напрегна да отмести отломък. Не успя. Наложих се бавно да го заобиколи отляво, там прегази бордюра непосредствено до стръмнината на реката.

– Но не се отказваш – удиви се Соня Димова. – Обичам мъжете, които не се предават. Изглежда, че замъкът се е превърнал в нещо като комплекс на живота ти.

– Да се надяваме, че не си познала.

– Обичам такива мъже.

– Ти изобщо обичаш ли нещо, каквото и да е?

– Внимавай!...

– Видях го преди теб.

Спря и се оттегли назад, така се разминаха с камиона. Той бе влязъл в тяхното платно, за да избегне паднал камък.

При ресторанта Стоян Белев зави и зае място между чертите на площадката; с неговото рено на паркинга станаха всичко на всичко три коли, по всяка вероятност другите две принадлежаха на сервитьорите. Над мократа трева денят имаше цвят на сребрист молец, не валеше, светлото в дълбочината на чашата си езеро кротуваше с изразходвана енергия, липсваше му каквото и да е самочувствие сред полегналите голи хълмове.

Тя пхна ръка под мишницата му. По тръпката на ръката ѝ той разбра, че му казва: няма е възможно, виж каква гладка розова вода. А като влизаха в сградата, Соня измъкна ръката си, но пак чрез нея успя да му внуши: обичам празни ресторанти.

– Вече съществуват малко превъзходни неща – каза тя сега с гласа си. – Към тях причислявам и празните ресторанти.

Нямаха много работа тук, изпиха по чаша кафе, после отново видяха езерото, тя се вглъбяваше в спокойната тежест на водата, колата се отдалечи и влезе в пътя си между боровете.

Притихнала, Соня Димова побърза да си възвърне най-пресния спомен – как преди малко седяха в очакване на кафето – и тя наблюдаваше рамкираната в прозореца частица от езерото, късчето хълмиста земя на отвъдния бряг и бялото петънце, което с ярката си простота ѝ подсказа, че е къщичка.

– А замъкът?

Стоян Белев се усмихна, в същия момент изпита неудържим копнеж да погали горната част на ръката ѝ, но като се досети, че и този жест може да бъде възприет като проява на братството им, отказа се и се върна на мисълта, завладяла го преди малко: какви дъждове паднаха, що води се изляха, а язовирът е празен.

Вече виждаха реката, тя правеше езерото, виждаха зелените огледала на разливите, дебело облечените рибари край брега. Прелетя ято непознати за тях птици като отглас на една все още в сила закономерност: навигация, път, летящи пролетни тайнства, понесли със себе си любов и яйчени зародиши. Така възприемаше Стоян Белев прелетите на ятата по това време на годината и ясно си представяше как двойките падат като топки в шаварите, препрели тела и перушини още във въздуха. Това май го възпламени, той погледна гладкото лице на спътницата си, червените ѝ устни се виреха напред, ноздри на млада необузdana кобилка.

– Някой ден ще те удара с него по главата – заяви внезапно той. Тя наостри уши. – Ще те омаломощя, ще разкъсам дрехите ти и най-сетне ще си взема каквото ми трябва от теб.

– Хайде де, кога!...

И все пак, забелязва се как върху лицето ѝ падат първите коси лъчи на здрача, годините са струпали неведоми сили, те сякаш ненадейно ще видят сметката на този забележителен биологичен резерват и полуусмивката на Соня по-нататък едва ли ще опарва тъй осезаемо мъжете. Мисли от този род често запалваха надеждите му, той им се поддаваше неосъзнато, напълно по човешки.

От завоите на пътя, през пролуките на разредените борове Стоян Белев отдавна съзираше замъка, но не бързаше да ѝ го посочи, струваше му се, че далечното разстояние ще намали силата на внушението му, от високата точка първото впечатление нямаше да бъде така поразяващо.

Отдалечиха се още от разклона за ресторанта, после свиха вляво, промъкнаха се край реката, но се отдалечиха и от нея, Стоян Белев караше с възможно най-малка скорост по разнебитен изоставен път – старото шосе, залято от язовира. Движеха се под ниско гъсто небе, сред неразлистени храсти, миришеше на калища, подгизнали скали, гнили съчки и свежи пролетни цветя. Вдясно на хълма дремеха изкуствено засадени борчета с цвят на старо олово, под тях като свещички жълтееха новите им връхчета. Борчетата сякаш гледаха и не вярваха, че колата, която пълзи във вулканичния пейзаж, може да събуди надежди или обещание за връщане. На шофиращия по някое време дори му се стори, че реното, подобно на поведен от инстинктите си слон, се е запътило да умре в глухата мокра безнадеждност, че и този зад волана ще умре, ще умре и жената до него, изпълнена със студена аристократична красота.

– Тревожа се – призна тя, след като двамата бяха подскочили рязко от седалките. – Безпокоя се.

– Не бой се – усмихна се той, – не идвам за първи път.

– Започвам да разбирам.

– Чакай, не бързай.

– Направо се страхувам.

– Отпусни се. – Взираше се в пътя, понякога моторът гаснеше. – Местността оказва необяснимо влияние над мен, позовава ме в невероятни за посещения часове. Така че познавам всяка дупка по този кошмарен път.

– А!...

Заради снизената вода на езерото зелената тревна гърбица на хълма се виреше значително повече и замъкът изглеждаше по-внушителен. Умиращата светлина тлееше зад изтънелия облачен бинт и облизваше западната част на сградата. Тревата наоколо

изглеждаше девствено чиста, а езерото черно, готово всеки момент да блъвне своето праисторическо чудовище. Лишена от особена чувствителност, Соня Димова не се отличаваше и с преданост към природата, но на това място не природата можеше да я развълнува, дразнеше я присъствието на замък, тя знаеше много добре, че в България няма нито един замък. Този тук, макар да приличаше на някакъв еквивалент, лежеше здраво на моравата, вместен организирано и досетливо сред пропорциите от суша, вода, облаци и меланхолия. Загледан във фасадата му, човек можеше да очаква всеки момент да се отвори парадната врата над двукрилото стълбище, да се появи лакей или нещо подобно, свързано с отминала епоха. В същия момент я безпокоеше и усещането за нестабилност, за присъствието на нещо като безсмислие, несъстоятелност.

Стоян Белев, който ни най-малко не възнамеряваше да се вмести в мислите ѝ, каза сякаш нещо на себе си:

– Лъжѐ.

– Точно така. – Тя потръпна, ръката ѝ потърси цигарите, но кутията си остана неразтворена. – Всъщност, фантом!

– Само ти, само ти успя най-после да намериш думата. – Стоян Белев погледна спътницата си с вълнение. – Същото определение може би е хрумвало и на мен, но не съм му обръщал внимание, понеже знам за какво става дума, а ти го изрече.

– А, аз съм само изумена и признавам, че не разбирам нищо.

– Фантом – прошепна той с ясно доловимите интонации, че тя го е надраснала. – Или нещо подобно.

Стоян Белев отвори вратата на реното и слезе. Соня Димова не облече шлифера си. Той я чакаше пред сградата. Тя се приближи и отгук нататък не знаеше какво да бъде поведението ѝ, всичко се усложни, особено след като усети склучените около себе си ръце, а после трогателно жалкия момент, в който лявата страна на лицето му жадно се впи в чистия рус блясък на косата ѝ. Поривисто всмукваше сладост от косата ѝ, нейният лек копринен допир го разнежваше, гъделът в охлюва на ухото му го влудяваше. В борчетата писна птица. Държеше я в прегръдката си, времето течеше, а помътеното му съзнание започна да се утаява, и когато всичко се избистри, зад рухналата завеса на “любовната възбуда” Стоян Белев усети, че държи в ръцете си и милва с лицето си порцеланова кукла с копринена, ухаеща на липа коса.

Заобиколиха сградата, огледаха я, потръпнаха от самотата ѝ, самота на изоставена любовница привечер. Изкачиха се по стълбището. Стоян Белев натисна силно тежката врата, тя се откряна и го пусна вътре. Соня Димова се опита да различи нещо в здрача между стените, но не успя, двамата усетиха в празнотата предполагаеми стълби към горния етаж, площадки със статуи, мълчаливи мъже и жени от мрамор, обречени на праха и паяжините, застоялият край тях въздух можеше да се раздвижи само ако прелети прилеп.

– Това е игра – прошепна Соня Димова. – Но каква?

– Филм! – отвърна спокойно мъжът до нея. – Кино. Френско-българска продукция.

– Боже мой! – Соня Димова излезе на външното стълбище и пое глътка чист въздух. – Нали съм голяма глупачка?

– Замъкът стърчи от години, би трябвало да си чувала.

– Но какво те води при него, кажи, с какво те привлича?

Стоян Белев стисна устни и впери упорит поглед към вечерната светлина, но не видя нито прииждащите отново облаци, нито прелитащите пред тях врани.

– Става студено – рече примирено тя.

– Някой ден ще го подпаля. – Той слизаше след нея по стълбите и смяташе, че бъбре сам на себе си. – Повече не мога да му издържам. Той ме изтезава. Без никакъв повод, по никое време сядам и тръгвам, пристигам и го зяпам.

– Какво зяпаш, какво – да те пита човек!

Стоян Белев замълча и този път.

Моторът заръмжа. Соня Димова се извърна и хвърли прощален поглед на постройката. Замъкът я порази, беше много истински, на мястото си, прекалено много на мястото си, сред най-подходящия декор за подобен тип замъци, приседнал исполински, но кротко, като сфинкс в меланхолично голия пейзаж, загледан с прозорците си към сменящите се цветове на сезоните. А уж бе издигнат за временно ползване, докато свършат външните снимки на филма.

– Стояне, защо са го... тъй... здраво? Това не е декор, той е като истински.

– За да укрепят вратата на актьорите.

– Че играят пред истинска сграда.

– Трябвало е да го възприемат като абсолютна реалност. – Отново се задрусаша и заподскачаха по седалките. Шофирацията по едно време запали фаровете, но се убеди, че все още е рано за тях, и ги угаси. – Едно хубаво нещо без приложение.

– Какво?

– Затова идвам тук. Наблюдавам го и се терзя от мисълта, че всичко отвътре е кухо.

– А красиво!

– Изящно, емоционално, ала напразно; вътре никога няма да заживее човек, няма да извряка новородено. Ужасно! За това изминавам километрите... Туй няма да го видиш никъде в България.

– Сега си спомням филма – рече Соня Димова. – Извъртя се и се забрави, но този замък... Започна да влияе и на мен.

– Празно, красиво нещо, не служи никому.

Последните думи на Стоян Белев сякаш сложиха край на коментарите. Притъмняваше все по-бързо. Отново заваля. Решиха да вечерят в ресторанта край езерото. Притичаха през капките и се наместиха в отделна заличка. Тя съблече шлифера си, а той якето, почувствуваха се освободени от мрака на мислите. Дрехите им съхнеха на закачалката, светеха силни лампи, сервитьорът се появи във вечерно облекло, пред очите им грейнаха картите на менюто и си поръчаха телешки филета. Соня Димова реши да се пожертвува, предложи му да шофира, а той да си почука главата върху проблема вино, водка или е двете. Стоян Белев прие предложението.

Към края на тази хубава вечеря, малко преди да изпие последната глътка от виното, с чаша в ръка, той каза:

– Соня, ти лесбийка ли си?

Соня Димова се засмя прилично и честно.

– Не, разбира се, ни най-малко. Какви ги дрънкаш?

Не забеляза изчервяването по лицето ѝ, нито смущение в гласа ѝ. Беше му казала истината. Щом се изправиха, страшно му се прииска да я нарече “фантом”, но се отказа.